

2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

3. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

4. Спільна декларація щодо впровадження Робочих Домовленостей між Європейським Агентством з безпеки польотів та Державною авіаційною адміністрацією від 09.12.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a43

5. Охрана окружающей среды: Приложение 16 к Конвенции о международной гражданской авиации / ИКАО. – Монреаль, 2001. – 123 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aviadoc.narod.ru/icao/konv_1.htm

УДК 343.977 (131)

Ткаченко А. К., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Малярчук Н. В., к.ю.н.

ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВЕДЕНOSTІ ВИНИ ЯК ЗАСАДА КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку нашої держави, дедалі частіше оприлюднюються відомості та статистичні дані, щодо забезпечення прав людини у кримінальному провадженні. Детально проаналізувавши які, можна стверджувати, що ступінь реалізації засади презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини під час проведення досудового розслідування, є неефективним [1; 2; 3].

Згідно зі статтею 17 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у порядку, передбаченому КПК України, і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили. Окрім того, ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом. Підозра, обвинувачення не можуть ґрунтуватися на доказах, отриманих незаконним шляхом. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на користь такої особи. Поводження з особою, вина якої у вчиненні

кримінального правопорушення не встановлена обвинувальним вирокom суду, що набрав законної сили, має відповідати поводженню з невинуватою особою [2].

На мою думку, презумцією невинуватості та забезпечення доведеності вини необхідно керуватися у процесуальних діях під час досудового розслідування і судового провадження, тобто упродовж усього кримінального провадження. Але попри все варто приділити увагу даному принципу на початковому етапі досудового розслідування. Тому що у вказаному інституті виникло безліч проблем у його теоретичному та практичному застосуванні.

Беручи до уваги завдання кримінального провадження, стає зрозумілим, що вже з моменту виникнення кримінально-процесуальних відносин процесуальна діяльність повинна дотримуватись вимог принципу презумпції невинуватості. Так Положення статті 214 КПК України та пункту 3.1 розділу 1 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (Положення) зазначають, що слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) [3].

Особливу увагу слід приділити викладу обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела, який відображається у ЄРДР як «Фабула кримінального правопорушення». У більшості випадків потерпілий та заявник вказують на порушення закону про кримінальну відповідальність конкретними особами, хоча під час досудового розслідування встановлюється відсутність у діяннях вказаних осіб складу кримінального правопорушення.

Слід звернути увагу на початковий етап досудового розслідування з погляду реалізації положень презумпції невинуватості, коли при внесенні відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР слідчий, прокурор із заяви, повідомлення або іншого джерела отримують дані, які підтверджують тією чи іншою мірою причетність конкретної особи до вчиненого кримінального правопорушення. Але при цьому їх недостатньо для повідомлення особі про підозру або взагалі відсутні підстави для такого повідомлення. У чинному кримінальному процесуальному законодавстві не передбачена дана ситуація, що призводить до виникнення непорозумінь у практичній діяльності.

Відповідно до ст. 87 КПК України суд зобов'язаний визнати істотним порушенням прав людини і основоположних свобод отримання показань від свідка, який надалі буде визнаний підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні [2].

В той же час на практиці зустрічаються випадки відмови зазначених осіб від дачі показань у зв'язку з тим, що вони не мають процесуального статусу у кримінальному провадженні. Проте діяльність слідчого, прокурора направлена на встановлення їх винуватості у вчиненні кримінального правопорушення. Під час проведення досудового розслідування слідчий, прокурор дуже часто ставлять перед собою мету довести вину особи, хоча відомості про вчинення нею кримінального правопорушення лише формально містяться у заяві, повідомленні про кримінальне правопорушення.

Наведені випадки порушують принцип презумпції невинуватості. Тому існує потреба у зміні суб'єктивного ставлення сторони обвинувачення до осіб, відомості про вчинення якими протиправних дій містяться у заяві, повідомленні про кримінальне правопорушення.

Отже, необхідно внести зміни до ст. 55 КПК України щодо визнання особи потерпілим постановою слідчого, прокурора тільки після встановлення істотних відомостей про факт вчинення кримінального правопорушення. В той же час, незважаючи на зазначені недоліки КПК України при реалізації презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини, гарантується реальна рівність можливостей держави й окремої особи та забезпечується змагальність процесу кримінального провадження, надаючи громадянам значні можливості для захисту своїх прав, основоположних свобод та законних інтересів.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України – 2012. – Ст. 356.
3. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджене наказом Генерального прокурора України від 17 серпня 2012 р. № 69 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GP12027.html.